

روحانی امروز با لایحه بودجه ۹۹ به مجلس می‌رود

رونمایی از برآوردهای خوش‌بینانه

مهدی اکبرالی

دولت توسط وزارت اقتصاد با رقم ۱۰ هزار میلیارد تومان و مجوز استفاده از ۲۰ هزار میلیارد تومان تنخواه به تصویب سران سه قوا رسید که تبعات تورمی آن نیز بر اقتصاد کشور حاکم شد.

اما گویا دو مین بودجه مقاومتی در برابر تحریم‌ها نیز بدون نظر گرفتن آمار اوپک مینی بر فروش زیر ۳۰۰ هزار بشکه در روز و عدم دریافت تجربه از گذشته در اصلاح ساختارها در نظر دارد با خلق رقم غیرواقعی از فروش نفت، کسری بودجه ناشی از عدم صادرات را این بار نیز از طریق اخذ مجوز استفاده از ابزارهای پولی، از سوی شورای سران قوا رقم بزند.

ارقام نقش آفرین بودجه ۱۳۹۹-۱۴۰۰

کلیات لایحه بودجه سال آینده تفاوت‌های اساسی با لایحه پیشین دولت دارد زیرا برای نخستین بار به صورت دوسالانه تدوین شده است. آنچه که در لایحه بودجه سال آینده حایز اهمیت است شرط انعطاف پذیری بودجه است که در صورت تغییر شرایط می‌توان اعداد و ارقام آن را اصلاح و روز بروز کرد.

درآمدهای نفتی

در بودجه سال آینده به گفته رئیس سازمان برنامه و بودجه بین ۱۰ تا ۱۲ میلیارد دلار پیش‌بینی شده است که با رقم اصلاح شده بودجه سال جاری تفاوت چندانی ندارد. در لایحه بودجه سال آینده دولت صادرات روزانه ۵۰۰ هزار بشکه نفت با قیمت هر بشکه ۵۲ دلار در نظر گرفته است. براین پایه در صورت تحقق این اعداد درآمد حاصل از فروش روزانه نفت به ۲۶ میلیون دلار می‌رسد که در یک سال حدود ۹۵ میلیارد دلار تخمین زده می‌شود.

همچنین در بودجه سال آینده برای نخستین بار قرار است ارزهای حاصل از صادرات گاز از نفت جدا شود. بر پایه اعلام سازمان برنامه و بودجه، صادرات این فراورده ۴۵ هزار میلیارد تومان یعنی معادل ۴ تا ۴ میلیارد دلار محاسبه شده

در سال جاری پس از تشدید تحریم‌های نفتی و کاهش میزان صادرات، ضرورت جایگزینی راهکارها جدید برای جبران کسری بودجه در حالی مطرح شد که به جای اصلاح ساختار و تامین درآمد منابع پایدار، رویکرد دولت بر اتکا به ابزارهای پولی و خلق پول قرار گرفت و براین اساس فروش اوراق مالی اسلامی مازاد قانون بودجه به میزان ۲۸ هزار میلیارد تومان، برداشت از حساب مخصوص نزد صندوق توسعه ملی به میزان ۴۵ هزار میلیارد تومان، واگذاری و مولدسازی دارایی‌های

که در جدول تبصره ۱۴ مربوط به هدفمندسازی یارانه‌ها نیز گنجانده شده بود ولی با مخالفت وزیر نفت این درآمد به بودجه جاری اضافه شد. کارشناسان این امر را یکی از عوامل بالا رفتن سقف بودجه سال ۹۹ می‌دانند.

نرخ دلار

بر اساس مصوبه اخیر هیأت وزیران تأمین تمام کالاهای اساسی و دارو به همان نرخ ارز ۴۲۰۰ تومانی انجام خواهد شد. البته سخنگوی دولت هفته گذشته نرخ دلار را در لایحه بودجه سال آینده ۴۵۰۰ تومان اعلام کرد و گفت «سال آینده ۱۰ میلیارد دلار با نرخ ۴۵۰۰ تومانی برای واردات کالاهای اساسی گذاشته شد» اما این خبر از سوی مدیر روابط عمومی سازمان برنامه و بودجه در توثیقی تکذیب و یادآور شد «قیمت ارز برای واردات کالاهای اساسی در لایحه بودجه ۹۹ مانند سال جاری ۴۲۰۰ تومان است، نه ۴۵۰۰ تومان، احتمالاً سهو لسانی صورت گرفته است». البته در این زمینه فرهاد دژپسند، وزیر امور اقتصادی و دارایی نیز در حاشیه مراسم بزرگداشت روز حسابدار درباره محاسبه نرخ ارز در لایحه بودجه سال ۹۹، یادآور شد «نرخ ارز هیچگاه در لایحه بودجه تعیین نمی‌شود و نرخ ارز کالاهای اساسی هم در دولت، دوشنبه شب ۴۲۰۰ تومان تعیین شد».

گمانه زنی‌ها نشان می‌دهد که به غیر از کالاهای اساسی، سایر مصارف ارزی بر مبنای نرخ ارز نیمایی حدود ۱۱ هزار تومان محاسبه خواهد شد.

مالیات

بر اساس اهداف برنامه ششم می‌بایست درآمد مالیاتی به رقم ۲۵۸ هزار میلیارد تومان نزدیک می‌شود اما وزیر امور اقتصادی و دارایی میزان مالیات برای بودجه سال آینده را ۱۶۰ هزار میلیارد تومان اعلام کرد که این رقم نسبت به برنامه عقب ماندگی زیادی را نشان می‌دهد. کارشناسان معتقدند از محل

رشد را نشان می‌دهد. ضمن اینکه میزان افزایش حقوق و دستمزد کارکنان شرکت‌های دولتی نیز همانند سایر کارکنان در سال آینده ۱۵ درصد خواهد بود.

در بودجه سال جاری، سهم شرکت‌های دولتی ۱۲۷۴ هزار میلیارد تومان بود که سهم ۷۴ درصدی از کل بودجه را به خود اختصاص داد. براین اساس در بودجه سال آینده نیز سهم شرکت‌های دولتی به ۷۵ درصد می‌رسد و بدین ترتیب بودجه عمومی دولت تنها ۲۵ درصد از کل بودجه را شامل می‌شود.

واگذاری دارایی‌های مالی

منابع حاصل از واگذاری دارایی‌های مالی که عمده آن انتشار اوراق است در لایحه سال آینده حدود ۶۰ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده که پیش از آن در محاسبات مقدماتی ۶۳ هزار میلیارد تومان بود.

در این زمینه عملکرد تملک دارایی‌های مالی یا همان بازپرداخت سررسید اوراق ۱۸۵۰۰ میلیارد تومان به همراه سایر بخش‌ها است که بر اساس قانون برنامه ششم حداکثر منابعی که باید از محل اوراق در لایحه بودجه ۹۹ تأمین شود ۵۲ هزار میلیارد تومان مفروض شده است.

سهم صندوق توسعه ملی

طبق قانون برنامه ششم باید ۳۶ درصد از کل درآمد نفتی به صندوق توسعه ملی اختصاص پیدا کند. اما آخرین گمانه‌زنی‌ها نشان می‌دهد که سهم صندوق از درآمد نفتی، همچون سال جاری ۲۰ درصد تعیین شده است. پیش‌بینی شده معادل ارزی این ۲۰ درصد مبلغ ۳ میلیارد و ۴۲۵ میلیون یورو باشد که این رقم صرف امور ضروری زیربنایی و دفاعی خواهد شد.

توزیع یارانه‌ها

تأمین یارانه از جمله ارقام کلیدی بودجه در سال‌های اخیر است. بر اساس اعلام رئیس سازمان برنامه و بودجه حدود ۳۰۲ هزار میلیارد تومان یارانه آشکار برای سال آینده پیش‌بینی شده است که از این میزان ۱۸۶ هزار میلیارد تومان آن به صورت نقدی و غیرنقدی میان خانواده‌ها توزیع می‌شود.

بررسی‌های اخیر نشان می‌دهد کل یارانه بودجه‌ای، فرابودجه‌ای و پنهان در سال جاری نزدیک به ۱۳۰۰ هزار میلیارد تومان است. در حال حاضر یارانه‌های بودجه‌ای، ۲۲ درصد از کل منابع بودجه را به خود اختصاص داده است. میزان کل یارانه‌هایی که دولت هر سال پرداخت می‌کند، ۱۳۰۰ هزار میلیارد تومان است. از این میزان، ۹۸۷ هزار میلیارد تومان آن یارانه پنهان است. ۱۰۰ هزار میلیارد تومان نیز به عنوان یارانه بودجه‌ای و ۱۴۰ هزار میلیارد تومان به عنوان یارانه فرابودجه‌ای پرداخت می‌شود.

مجموع یارانه پنهان در حوزه انرژی ۸۹۸ هزار میلیارد تومان است که تنها ۵۴۱ هزار میلیارد تومان از آن برای گاز طبیعی و ۴۳۶ هزار

میلیون تومان متعلق به فرآورده‌های نفتی است. به گواه اکثر کارشناسان اقتصادی یکی از اصلی‌ترین دلایل افزایش اختلاف طبقاتی، وضعیت فعلی نظام یارانه‌ای است زیرا تبعیض در برخورداری از یارانه‌ها تنها محدود به بنزین و اختلاف ۲۳ برابری نیست. در یارانه‌هایی که به دارو اختصاص داده می‌شود، دهک دهم، ۱۹ برابر دهک اول از یارانه دولتی برخوردارند. برخورداری ثروتمندترین‌های جامعه نسبت به فقیرترین‌ها از یارانه کالاهای اساسی نیز ۴۰۷ برابر بیشتر است. نسبت بهره‌مندی دهک دهم به دهک اول در یارانه برق ۳٫۶ برابر و در یارانه گاز نیز ۵٫۵ برابر است.

کل یارانه بودجه‌ای، فرابودجه‌ای و پنهان در سال جاری نزدیک به ۱۳۰۰ هزار میلیارد تومان است. از این میزان، ۹۸۷ هزار میلیارد تومان آن یارانه پنهان است. ۱۰۰ هزار میلیارد تومان نیز به عنوان یارانه بودجه‌ای (۲۲ درصد از کل منابع بودجه) و ۱۴۰ هزار میلیارد تومان به عنوان یارانه فرابودجه‌ای پرداخت می‌شود

میلیارد تومان متعلق به فرآورده‌های نفتی است.

به گواه اکثر کارشناسان اقتصادی یکی از اصلی‌ترین دلایل افزایش اختلاف طبقاتی، وضعیت فعلی نظام یارانه‌ای است زیرا تبعیض در برخورداری از یارانه‌ها تنها محدود به بنزین و اختلاف ۲۳ برابری نیست. در یارانه‌هایی که به دارو اختصاص داده می‌شود، دهک دهم، ۱۹ برابر دهک اول از یارانه دولتی برخوردارند. برخورداری ثروتمندترین‌های جامعه نسبت به فقیرترین‌ها از یارانه کالاهای اساسی نیز ۴۰۷ برابر بیشتر است. نسبت بهره‌مندی دهک دهم به دهک اول در یارانه برق ۳٫۶ برابر و در یارانه گاز نیز ۵٫۵ برابر است.

بودجه عمومی

۴۸۰ هزار میلیارد تومانی

کل منابع بودجه برای سال آینده ۴۸۰ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده است که رشد ۲۴ درصدی را نسبت به بودجه سال جاری با رقم ۳۸۶ هزار میلیارد تومان نشان می‌دهد.

برآوردهای اولیه نشان می‌دهد

که دولت برای درآمدهای نفتی ۷۰ هزار میلیارد تومان و درآمدهای مالیاتی و گمرکی نزدیک به ۲۰۰ هزار میلیارد تومان از پازل منابع را در نظر گرفته که در این شرایط شکاف بین درآمدهای نفتی و مالیاتی ۲۱۰ هزار میلیارد تومان خواهد بود بر این اساس این کسری عمدتاً باید از طریق اوراق مالی، فروش و مولدسازی دارایی‌های دولت و درآمدهای حاصل از مالکیت دولت به دست آید. اما در فصل واگذاری دارایی‌های مالی، دولت دارای محدودیت‌هایی است. از جمله اینکه طبق قانون برنامه ششم توسعه منابع حاصل از فروش و واگذاری انواع اوراق مالی و اسلحه‌های نباید از ۵۰ هزار میلیارد تومان عبور کند.

معافیت مالیاتی

حقوق ۳ میلیون تومانی

مطابق مصوبه نهایی دولت در لایحه بودجه ۹۹، سقف معافیت مالیات بر درآمد ماهیانه حقوق‌بگیران و کارمندان، از دو میلیون و ۷۵۰ هزار تومان به سه میلیون تومان رسید. بر این اساس، این عدد معادل سقف معافیت سی و شش میلیون تومان سالیانه است.